

เรื่อง พระท่ามะปราง

รายละเอียด

"เงี้ยว" ต้องกราศึกสงครามมาตลอดไม่ว่างเว้น แย่งชิงอำนาจกันเอง รวมทั้งศึกภายนอก ทั้งคะฉิ่น กะเหรี่ยง ฯลฯ จนเมื่อสถานการณ์เริ่มสงบ หลังอังกฤษเข้ายึดครองพม่า และรวมเอาดินแดนเงี้ยวไว้กับอินเดีย ตามประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา เงี้ยวจึงถูกควบคุมโดยชาติมหาอำนาจใหญ่ เช่น จีน พม่า และอังกฤษต่อมาเงี้ยวเริ่มเข้ามาค้าขายกับไทย ผ่านพม่า เข้ามาทางภาคเหนือ ออกเส้นทางหลวงพระบาง และยูนนาน จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ มีเงี้ยวบางส่วนตกค้าง และทำมาหากินอยู่ในดินแดนไทยถึงยุคกลางรัตนโกสินทร์ ช่วงนั้นภาคเหนือของไทยยังสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้หนานชนิด บริษัทต่างชาติจากอังกฤษเข้ามาทำธุรกิจค้าไม้ จำงเงี้ยวเป็นแรงงานแผ้วถางป่า ต่อมาผู้ครองแคว้นต่างๆ ได้ยุยงให้เงี้ยวแข็งข้อกับไทยมาจนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๕ พระกาหม่อง และ สะลาโปไชย เป็นหัวหน้าเงี้ยว ได้นำกำลังสมุนกว่า ๕๐ คน บุกลงมาตั้งเมืองแพร์ ด้านประตูชัย ที่มีกำลังพลอยู่เพียง ๑๐ คนตำรวจไม่สามารถต้านทานได้ เงี้ยวจึงบุกสังหาร ปล้นทรัพย์สิน ทำลายคลังหลวง และไปจับ พระยาไชยบูรณ์ ข้าหลวงเมืองแพร์ แต่ท่านและครอบครัว หลบหนีออกไปได้ หนีไปยังคุ้มเจ้าหลวงเมืองแพร์ พระยาพิริยวิไชย เพื่อขอกำลังเข้าต่อสู้ปราบปราม แต่ได้รับการปฏิเสธ เพราะไม่มีทั้งกำลังคนและอาวุธ ท่านจึงหนีออกจากเมืองแพร์ หวังไปขอกำลังจากเมืองอื่นต่อไปต่อมาเงี้ยวปล่อยนักโทษในเรือนจำ ให้ออกมาร่วมด้วย จึงมีกำลังสนับสนุนเพิ่มขึ้น เป็นกองกำลังกล้าแข็งกว่า ๓๐๐ คน จนกองโจรเงี้ยวสามารถยึดเมืองแพร์ได้สำเร็จพระกาหม่อง และสะลาโปไชย ได้เชิญเจ้าเมืองแพร์ ร่วมด้วย เจ้าราชบุตร เจ้าไชยสงคราม และเจ้านายบุตรหลานคนอื่นๆ ตกลงร่วมกันต่อต้านกองทัพรัฐบาลไทย กองโจรเงี้ยวออกตามล่าข้าราชการฝ่ายไทย และคนไทยภาคกลาง ที่หนีแตกพ่ายไป นำกำลังไปล้อมจับได้ และนำตัวกลับเมืองแพร์ ตลอดการเดินทางกลับ มีการบังคับทรมานขู่เชิญสารพัด ให้อยอมจำนน และเข้าร่วมกับกองโจรเงี้ยวด้วยแต่ พระยาไชยบูรณ์ ไม่เกรงกลัว จนถูกโจรเงี้ยวฆ่าตาย พร้อมกับเสนามาตย์ ยกกระบัตรศาล หลวงวิมล ข้าหลวงผู้ช่วย ขุนพิพิช ข้าหลวงคลัง ผู้พิพากษา อัยการ และข้าราชการผู้น้อยต่างๆ อีกมาก ถือเป็นกาสูญเสียข้าราชการไทยครั้งใหญ่ที่สุดในภาคเหนือความรุนแรงที่เกิดขึ้น รัฐบาลไทยได้มอบหมายให้ พระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) ยกทัพหลวงขึ้นไปปราบปราม และส่งกำลังจากกองทัพเมืองใกล้เคียง ทั้งเมืองพิชัย สวรรคโลก สุโขทัย ดาก น่าน และเชียงใหม่ เข้าร่วมด้วย โดยให้ถือว่า ผู้ปฏิบัติการทั้งหมดเป็นกบฏก่อการร้าย เรียกว่า กบฏเงี้ยวเมืองแพร์กองโจรเงี้ยว ออกมาต่อสู้โดยแบ่งกำลังเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งนำโดยสะลาโปไชย ไปยันทัพรัฐบาลที่ด่านใต้ อีกส่วนหนึ่งนำโดยพระกาหม่อง ยกไปทางด้านตะวันตก หวังบุกตีนครลำปาง เพื่อใช้เป็นฐานที่มั่นแต่ทางนครลำปาง ได้เตรียมกำลังไว้ป้องกันเต็มที่ เป็นเหตุให้พระกาหม่อง ถูกยิงเสียชีวิต กองโจรจึงแตกพ่ายสลาย

ขณะเดียวกัน ช่วงที่ พระยาสุรศักดิ์มนตรี นำทัพหลวงผ่านมาถึงเมือง พิษณุโลก ซึ่งก่อนหน้านั้น มีการ

ขุดพบพระกรูที่ วัดท่ามะปราง มาก่อนแล้ว ๕ ปี โดยมีมือคนร้ายขโมยขุดกรู พระยาสุรศักดิ์มนตรีจึงได้ทำพิธีเปิดกรูพระวัดท่ามะปราง และได้นำพระจากกรูนี้จำนวนมาก ทั้งเนื้อดินและเนื้อชิน แจกจ่ายแก่ทหาร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการต่อสู้กับเงี้ยวปรากฏว่า ทหารไทยที่ห้อย พระกรูวัดท่ามะปราง ถูกกระสุนปืนยิงล้มคว่ำล้มหาย แต่ไม่เป็นไร กระสุนไม่ระคายผิวหนัง สามารถลุกขึ้นมายิงต่อสู้กับพวกเงี้ยวได้อีก จนโจรเงี้ยวเห็นเป็นเรื่องอัศจรรย์ ถึงกับใจเสีย จึงพากันหนีแตกกระเจิงไปทันที พระท่ามะปรางกรูนี้ จึงมีชื่อว่า พระท่ามะปราง กรูเงี้ยวทั้งป็น พระท่ามะปราง เป็นพระที่ขุดพบจากหลายกรู หลายเมือง แต่ต้นกำเนิดแห่งแรก คือ กรูวัดท่ามะปราง จ.พิษณุโลก เป็นพระที่มีอายุความเก่าสูงกว่าทุกๆ เมือง มีทั้งเนื้อดิน (ค่อนข้างละเอียด) และเนื้อชินเงิน มักปรากฏสนิมตีนกา ผิวสีดำพุทลักษณะ องค์พระประทับนั่งปางมารวิชัย พระหัตถ์ขวาวางแนบหัวเข่าด้านขวา หัวเข่าอยู่ในอุ้งพระหัตถ์ ที่เรียกว่า นั่งแบบเข่าใน พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระเศศแบบปิ่นยาวเล็กน้อย เม็ดพระศกแบบดาชายสี่เหลี่ยม พระกรรณยาวประป่า พระกรอวบล่ำ ซอกพระกรแคบ พระนาภี (สะดือ) เป็นแอ่งนูนเล็กๆ พระวรกายชะลูดกว่าพระท่ามะปราง กรูอื่นๆขนาดองค์พระ กว้างประมาณ ๒.๓ ซม.สูงประมาณ ๓.๘ ซม. โดยมีขนาดสูงใหญ่กว่า พระท่ามะปราง กรูวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จ.พิษณุโลก เล็กน้อยพระท่ามะปราง กรูวัดท่ามะปราง (เงี้ยวทั้งป็น) ส่วนมากจะไม่ค่อยสวย ผิวดำ และผุกร่อน ขาดความสมบูรณ์ แต่ราคาเช่าหาร่วมแสน ถ้าเป็นพระสภาพดี มีคราบปรอทขาว สวยสมบูรณ์คมชัด ซึ่งมีน้อยมาก สนนราคาต้องหลักแสน ถึงสองแสนขึ้นไป พุทธคุณ พระท่ามะปราง ทุกพิมพ์ ทุกกรู ถือว่ายอดเยี่ยมทางด้านแคล้วคลาด คงกระพันชาตรี รวมทั้งเมตตามหานิยม โดยเฉพาะ กรูเงี้ยวทั้งป็น ด้วยแล้ว ด้านคงกระพันชาตรี ถือว่าเป็นเลิศสุดๆปัจจุบัน ชาวเมืองแพร่ ได้จัดสร้าง อนุสาวรีย์พระยาไชยบูรณ์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ สดุดีวีรกรรมของท่าน ตั้งอยู่ที่ถนนยันตรกิจโกศล ต.นาจักร อ.เมือง จ.แพร่ และทุกวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ชาวเมืองแพร่จะมีพิธีวางพวงมาลาสดุดีวีรกรรม พระยาไชยบูรณ์เป็นประจำทุกปี

ภาพ โดย

: https://arit.kpru.ac.th/ap/local/?nu=pages&page_id=129&code_db=DB0003&code_type=P003

คำสำคัญ : พระเครื่องเมืองกำแพง

ที่มา : สมาคมกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร. (2549). พระกรูเมืองกำแพง มรดกประวัติศาสตร์กำแพงเพชร.

กำแพงเพชร: สมาคมกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2017-02-22

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=192&code_db=610005&code_type=01